



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### **R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales**

In Quibus Vnivers[ae] Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè  
factorum pertinentes, breuiter tractantur

**Azor, Juan**

**Coloniae Agrippinae, 1612**

10 De restitutione honoris facienda.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-14014**



ma in 4. parte secunda, quaestio. 10. articulo secundo, dub. 7. Secundo, si fama Titio non est iudicis auctoritate ablata, sed tantum per euidenciam facti, & manifestationem publicam; tunc aliqui sentiunt, teneri ad restitutionem; quia dispar est ratio in hoc casu, & de primo: nam cum quis per iudicis sententiam fama priuatur, punitur in hoc, vt famam amittat: at vero, qui per manifestam, & publicam facti euidenciam alicubi famam amittit, potest in alio loco famam suam illatam habere. Ergo contra iustitiam est, si alibi sine causa infametur. Alij vero ita distinguunt: si loca sint adeo vicina, vt infamia ex vno loco in alium probabiliter diuulganda credatur, tunc aiunt nullam esse obligationem restituendi famam, si quis infametur in alio loco, ad quem peruentura creditur infamia: Si autem non sint adeo vicina, vt infamia ex vno in alium minime sit peruentura, tunc obligatio est restituendi famam; quia in eo loco, vbi nihil scitur, aut difficile admodum, & vix sciri potest, famam suam retinet Titius. Alij vero absolute aiunt, esse peccatum contra iustitiam, etiam quando loca sunt admodum vicina: & probant à simili: quia non licet mihi, Verbi gratia. accipere alienum, quod est in via, licet illud sciam fore probabiliter accipiendum ab alio superuenturo: Sed re vera huiusmodi simile non continet aduersarium; quia dispar est ratio. Nam in re alie accipienda inuito domino, furtum committitur: at vero quando duo loca sunt adeo vicina, vt id quod est publicum in vno, ordinariè diuulgetur in alio, tunc si Titius publice famam amisit in vno loco, petinde est, ac si amisit in alio: nam etiam in eo loco, vbi famam amisit, aliquando accidit, vt aliqui ignorent infamiam, quibus tamen eam detegere, non est peccatum contra iustitiam, licet possit esse contra caritatem.

Decimoquinto quaeritur, An detractor, ab obligatione restituendi famam liberetur, si infamatus remittat obligationem? Sunt duæ opiniones: Prima asserit absolute eum non liberari; quia nullus habet suæ famæ dominium; & proinde nullum posse liberè huiusmodi obligationem remittere. Ita Caietanus *secunda secunda, quaestione septuagesima tertia, articulo secundo*. Maior in quarto, *distinctione. 15. quaestio. 10.* Secunda opinio asserit, quemlibet habere suæ famæ dominium, & liberè posse suæ famæ cedere. Ita Sotus, Adrianus, Antoninus, Nauarrus, Ledesma *loci supra citatis*, & hæc opinio est verior. Sed intelligitur dummodo fama alicuius sit propria, ita, vt non cedat in alicuius alterius tertij infamiam: nam sæpe accidit, vt fama nostra sit fama etiam aliorum, quibus præsumus, vel cum quibus degimus. Verbi gratia, infamia Prælati, vel Religiosi alterius sæpe cedit in detrimentum Ecclesiæ, vel Ordinis Regularis.

Rogabis, an satis sit, si infamatus remittat in genere sibi illatam infamiam, quæcumque sit illa, non exprimens eam in specie? Nauarrus ait, non sufficere huiusmodi remissionem generatim factam; quia non extenditur ad eam infamiam, quam infamatus non remitteret, si in specie exprimeretur. Alij volunt sufficere, qui totum dicit, nihil excludit.

Decimosexto quaeritur, An qui mutuo se infamarunt, excusentur ab obligatione restituendi sibi inuicem famam, per compensationem, sicut contingit in debitis pecuniariis? Sunt duæ opiniones: Prima, negat locum esse compensationi; quia si vnus detrahit appellando eum adulterum, & ille alius vicissim eum appellat homicidam, cum sint delicta specie diuersa, nulla potest esse compensatio: & sic est in ceteris aliis delictis, quæ specie distinguuntur: at vero in debitis pecuniariis potest esse compensatio; quia licet res sint secundum naturam diuersæ, omnes tamen sunt pecunia æstimabiles, & id quo vna excedit aliam, potest pecunia æquivalenti compensari. Sic Nauarrus *cap. 18. numero 47.* &

*Iustit. Moral. Pars 3.*

Maior in quarto, *distinctione. 15. quaestione decimasepta.* Caietanus *secunda secunda, quaestione 62. articulo. 2. in solut. ad 2. dub. 1.* Secunda opinio ait, esse etiam locum compensationi; quia etiam fama est bonum pecunia æstimabile. Ita Sotus, Adrianus, & Ledesma *loci supra citatis*. Sed prima opinio videtur esse probabilior; quoniam fama, vt diximus, non est pecunia æstimabilis. Vnde id, quo vna infamia est maior altera, pecunia non compensatur. at vero hoc intelligitur de fama, vt fama est: nam quantum ad damna, quæ ex infamia consequuntur, cum ea sint pecunia æstimabilia, compensationem admittunt: nam quod vnum damnium est maius altero, potest pecunia maiori compensari.

### De Restitutione honoris facienda.

#### CAPIT. X.

PRIMO notandum honorem, esse reuerentiam, quæ impenditur alicui in testimonium virtutis, vel dignitatis, vel potestatis, vel alicuius alterius excellentiæ.

Secundo, honorem auferri per contumeliam, contumeliam, improprium, irrisionem: de quorum singulis dicemus in *Octauo Decalogi Præcepto*. In præsentia solum est agendum de obligatione restituendi honorem per huiusmodi peccata ablata.

Tertio, honorem auferri posse tripliciter; verbis; nutibus, siue signis, & factis. Verbis, nimirum contumeliose dictis; nutibus, vel signis, gestibus, videlicet, motiue corporis irrisorio: factis denique, vel rebus, vitiose, vel baculo cædendo aliquem, vel flagello, aut alio quouis modo percutiendo, vel male tractando.

Primo quaeritur, Quo modo sit honor restituendus? Respondetur, certum esse apud omnes, oportere honorem restitui; quandoque contra iustitiam auertur. Verum difficultas est, an sufficienter honor restituatur per veniæ petitionem: Et an sit necessaria ad restitutionem honoris veniæ petitio? De hac re agit Sotus *libro quarto de iustitia, quaestione 6. articulo 3. ad 1.* Ledesma in 4. parte. 2. quaest. 18. *art. 2. dub. 8.* Sanctus Thomas 2. 2. quaest. 76. *cap. 62. art. 2. cap. 3.* & ibi Caietanus, Couarruias *lib. 2. variar. resolut. c. 10. num. 2.*

Respondetur ergo, Quandoque homines sunt parisi conditionis; sufficienter honorem restitui per contentientem veniæ petitionem, vt ait Sotus. Aliquando tamen non debet fieri veniæ petitio, vt pote cum is, qui alium contumelia affecti, est conditionis superioris. nec enim pater obligatur ad veniam petendam à filio à se ostento, nec dominus à seruo, nec Prælati, aut Princeps à iudicio. Satis enim est, si eiusmodi superiores personæ tractent benignè, & amabiliter inferiores, aut si verbis, signis, vel factis indicent se eos non despiciere.

Idem est dicendum; quandoque is, qui offendit alium in honore, est illustis, vel clarissimus vir, & offensus est infimæ sortis. Item aliquando ad honoris restitutionem non sufficit veniæ petitio, vt rectè aiunt Sotus, & Couarruias. Vt si inferior grauius in honore offendit superiorem, aut homo inuicis, & obscurus vtrumque illusterrimum. Item quandoque restitutio honoris; nequit commodè fieri nisi per veniæ petitionem, obligatio est petendi veniam, vt rectè annotauit Ledesma: quia honor longe est omni pecunia pretiosior: Sed quandoque honoris restitutio, potest commodè fieri aliter quam per veniæ petitionem, nemo est in conscientia cogendus ad veniam petendam, vt aiunt Sotus, & Couarruias.

Quærit, an quando honor restitui commodè non potest per veniæ petitionem, possit pecunia compensari? Sotus, Couarruias, & Ledesma aiterunt potest compensari.

R. A.

fauj



fari, quia honor, inquit, est pecunia compensabilis. Alij verò aiunt, nunquam honorem pecunias posse compensari; quoniam honor longè superior, & pretiosior est pecuniis. Et hoc intelligitur de honore, ut honor est: nam quantum ad damna, quæ ex iactura honoris emergunt, conuenit inter omnes ea posse pecuniis compensari, sicut damna, quæ ex homicidio, vel infamia consequuntur.

*De Furto, & de rerum, quæ furto  
auferuntur, restitu-  
tione:*

CAPVT XI.

**H**OC loco agendum nobis est de Furto, & Rapina, & de Restitutione tam rei furtiuae, quam raptæ. De Furto extat titulus secundus in libro 42. Digestorum, & Institut. de Obligationibus, quæ ex Furto nascuntur. §. Furtum, & sequentibus. De Furto agit Sanctus Thomas in 2. 2. questione 66. & Caietanus ibidem. Sotus libro 5. de iustitia, questione 3. articulo 1. Gabriel in 4. distincti. 15. questione 3. Maior eodem libr. & distincti. quæst. 24. 25. 26. Couarruias in Reg. Peccatum. part. 2. §. 1. Summistæ, Angelus, Siluester, Rosella, Tabiena, Armilla, Caietanus in verb. Furtum.

Furtum à Iurisperitis communiter definitur hoc modo: [est contractio rei alienæ fraudulosa inuito domino lucrifaciendi gratia, vel in eius rei, vel etiam vñs eius, vel possessionis.] ff. de Furtis. l. 1. & Insti. de Obliga. quæ nascuntur ex del. §. Furtum.

Dicitur primò (Contractio) quoniam sola cogitatio, aut voluntas furti faciendi, non facit furtum. Vnde si quis furti faciendi causa domum alicuius, vel cubiculum fuerit ingressus, si nihil contractauerit, fur non est. Dicitur autem contractare, qui rem mobilem de loco in alium locum mouet. l. Possideri. §. Si rem apud re. ff. de Possessione. Vnde Iurisperiti, & Summistæ aiunt, in hac definitione per rem intelligi mobilem, & corporalem; quia in rebus immobilibus furtum non committitur, quia contractari, id est, de vno loco in alium moueri nequeunt. Nec item in rebus incorporalibus furtum committitur, quales sunt actiones, seruitutes, iura, census, & redditus. ff. de Furtis. l. Verum, prima. quia inter corporalia censeri nequeunt.

Dicitur (Rei alienæ) quia in propria re furtum non committitur, nisi in ea alius habeat ius aliquod, nimirum vñs, vel vsufructum, vel possessionem, vel custodiam, vel ius pignoris. Item in re pro derelicta habita furtum non committitur: quia furtum fieri non potest, nisi sit cui fiat. Est tamen aduertendum, per accidens in re propria posse furtum committi quantum ad Deum, & conscientiam; velut si quis re sua vtatur, credens esse alienam, tunc enim agit contra conscientiam.

Dicitur (Fraudulosa) quia, ut furtum sit, debet fieri animo furandi: nam si bonâ fide deceptus, quis re alienâ vtatur, putans eam rem esse suam, furtum non committit. Item si per iocum re vtatur alienâ, non est furtum.

Dicitur (Inuito domino) quia si bonâ fide credit dominum permitturum, non est furtum. ff. de Furtis. l. si is, qui. & in dubio præsumitur dominus inuitus. ff. De Furtis. l. Qui vas. §. Vetare. Dicitur autem dominus inuitus, etiam si videat rem suam auferri, & non contradicat ex metu, vel iracundia. ff. de Furtis. l. penultima. alias enim, si possit contradicere, & non contradicat, dicitur consentire.

Dicitur (Lucrifaciendi gratia) quia iniuriæ causa si contractem rem alienam, in Iure tanquam reus iniu-

riæ, non furus teneor. ff. de Furtis. l. Qui iniuria. Item, si fructus immaturos decerpam, in Iure tanquam damni reus, non furus teneor. Idem etiam est, si quis rem alienam in flumen projiciat, aut igni exurat, aut pecus ablatam occidat: in his enim, & similibus, tanquam reus damni obligatur, non tanquam reus furus. Item si quis alienam rapuerit ancillam, non causa lucri, sed gratia libidinis, in Iure non obligatur, ut reus furus, sed ut iniuriæ reus. ff. de Furtis. lege Verum, secunda.

Vltimò dicitur (Vel ipsius rei, vel vñs, vel possessionis) quia re verâ furtum committitur in Iure, si creditor vtatur pignore, vel depositarius re depositâ, vel si commodatarius vtatur aliter re, quam sibi sit concessa. Item si debitor rem pignori datam subtrahat, creditor, nam subtrahit eius possessionem. Item si colonus, qui fundum conduxit, eo vendito, dominum possessione fraudet. In his enim, & aliis similibus aliquid lucri capimus.

Aduertendum est, prædictam Furri definitionem à Iurisperito traditam, reprehendi à Caietano, Soto, & Couarruias locis supra citatis.

Primò, quòd furtum non consistat in solo, & simplici contactu rei, sed in acceptione.

Secundò, eò quòd res immobiles, & incorporales etiam sub furtum cadunt, nam aliquando vi, vel dolo vsurpantur, occupantur, & retinentur.

Tertiò, eò quòd fures, aliquando rem alienam accipiunt, non ob lucrum, sed vt rem illam dissipent, vel incendiant, ac perdant.

Quartò, eò quòd non semper furtum dolose fit, sed factis est, vt fiat contra voluntatem domini.

Sed re verâ hæc omnia facillè diluuntur, nec ob ista definitio Furri à Iurisperito tradita, est reuocanda. Nam res immobiles, & incorporales potius dicuntur vi vsurpari, vel retineri, quam furto furripi. Item contractationem rei Iurisperitis non appellat simplicem rei tactum, sed acceptionem, vt diximus, quæ res ex vno loco in alium mouetur. Item, qui rem alienam accipit, vt eam perdat, in Iure dicitur iniuriæ, & damni reus, & non furus, & ita re verâ est. Item, violentam contractationem intelligit Iurisperitis solum eam, quæ fit animo furandi: nam contractatio rei potest fieri multis aliis modis, neque est furtum, nisi fiat ex animo, & voluntate furandi.

Furtum à Sancto Thoma, Soto, & Caietano definitur, vt sit occulta acceptio rei alienæ inuito domino. Vbi per (rem) intelligitur, tam res ipsa, quam vñs eius, vel vsufructus, vel possessio, vel quodcumque aliud ius in re. per (dominum rei) intelligitur, tam qui habet dominium, & proprietatem rei, quam qui habet vñs, vel possessionem civilem, vel aliud ius in re.

Dicitur (Occulta) vt furtum distinguatur à rapina, quæ fit sciente domino, vel inuito. Obijcies: Quòd occultè fiat, non constituit rationem peccati, ergo non est furtum ideo, quòd fiat occultè, & in scio domino rei, quæ surripitur. Respondet, & rectè quidem Sanctus Thomas loco citato; Quando peccatum sit occultè propter metum, vel yrecondiam, tunc solum est circumstantia, vel modus peccati; at furtum hoc modo non dicitur occultum. Quando verò occultum, est causa peccati, nimirum quando peccatum ideo fit occultè, vt fiat ignorante eo, contra quem fit, & proinde ipso non volente, tunc occultum potest consistere rationem peccati. & hoc modo occultum ponitur in definitione furri. Nam ideo furtum habet rationem iniustitiæ, quia res accipitur ignorante domino, ac proinde non volente. Iniustum autem, vel iniuriam patitur quis, quoties aliquid patitur non volens: & qui ignorans aliquid patitur, eo ipso patitur non volens.